

DWUJĘZYCZNOŚĆ U DZIECI,

czyli jak wychować dziecko dwujęzyczne

*„Języki to kwiaty w ogrodzie,
żeby przetrwały, trzeba je podlewać,
dbać o nie, cieszyć się nimi”.*

PROF. HENRIETTE LANGDON

DWUJĘZYCZNOŚĆ, czyli bilingwizm / **WIELOJĘZYCZNOŚĆ** to umiejętność posługiwania się równorzędnie dwoma językami. Osobami wielojęzycznymi możemy więc nazwać takie osoby, które w codziennym życiu używają dwóch lub więcej języków czy dialektów.

Rodzice w procesie wychowania dwujęzycznego dziecka to pierwsi i najważniejsi edukatorzy. To także partnerzy pedagogów. Jedynie w wyniku współpracy rodziców i nauczycieli można oczekiwać, że dziecko chętnie będzie uczyło się kolejnego języka.

W rodzinach mieszanych, w których rodzice mówią różnymi językami, dzieci z powodzeniem przyswajają dwa języki od urodzenia, gdyż słyszą je w domu. Zalecane jest poznawanie drugiego języka jak najwcześniej.

Małe dzieci przyswajają język naturalnie. „Wchłaniają” go tak, jak cały otaczający je świat, mogą nauczyć się drugiego języka bez większego wysiłku, zwłaszcza, jeżeli mieszkają w wielojęzycznym środowisku.

CO DAJE DWUJĘZYCZNOŚĆ?

Dzieci mają ogromne możliwości przyswajania informacji w kilku językach jednocześnie. Nie wpływa to w żadnym stopniu negatywnie na ich rozwój, a wręcz przeciwnie rozwija ich inteligencję, plastyczność myślenia i umiejętności kojarzenia.

Słuchając i starając się zrozumieć język, dziecko wykorzystuje różne partie mózgu, nie tylko odpowiedzialne za pamięć, ale także rozumienie, emocje i myślenie. Dzieci, które władają więcej niż jednym językiem, mają z tego korzyść nie tylko w szkole, ale także później w dorosłym życiu.

Utrzymywanie i kultywowanie kultury polskiego języka nie przeszkodzi dzieciom w nauce drugiego i następnych języków poza domem.

KORZYŚCI DWUJĘZYCZNOŚCI

- większa kreatywność dziecka
- wsparcie dla rozwoju inteligencji, jak i wyobraźni dziecka
- większe otwarcie na zjawiska językowe, a co za tym idzie, łatwość nauki kolejnych języków
- duże możliwości poznawcze innych kultur

Jak se máš?

Dziękuję, dobrze.

JAK POMÓC DZIECKU ROZWIJAĆ DWUJĘZYCZNOŚĆ?

Najlepszym sposobem uczenia się języka u małych dzieci jest „zanurzenie w nim” tam, gdzie dany język jest naturalnym sposobem komunikacji.

W rodzinie powinno się dużo rozmawiać. To najlepsze miejsce dla dziecka, by słyszało nowe słowa, żeby próbowało nowych znaczeń. Umacnianie i rozwijanie znajomości pierwszego języka z jednoczesnym uczeniem się języka drugiego, nie prowadzi do konkurencji między językami. Bardzo często poprawiająca się sprawność w jednym języku, sprzyja szybszemu uczeniu się drugiego. Dziecko, które pozna pewne pojęcia w jednym języku, łatwiej przyswoi sobie te pojęcia w drugim.

Ważne jest, by każde z rodziców używało w kontaktach z dzieckiem swojego języka ojczystego. Jeśli każde z rodziców zna inny język jako ojczysty, a dodatkowo dziecko wychowywane jest w jeszcze innym środowisku językowym, można wychowywać dziecko wielojęzyczne, równie dobrze posługujące się językami każdego z rodziców i językiem kraju zamieszkania. Trzeba jednak przestrzegać zasady: **„jedna osoba, jeden język”**. To taka elastycznie stosowana strategia wychowawcza, w której zaleca się cierpliwe i konsekwentne używanie do komunikacji z dzieckiem własnego języka ojczystego. Dziecko w takiej sytuacji szybko się uczy, z kim i w jakim języku należy rozmawiać.

Nauka przyswajania języków nie przebiega u dzieci w jednakowy sposób, u jednych przebiega wolniej, u innych szybciej. Naukę należy zawsze dostosować do indywidualnego rozwoju dziecka.

STRATEGIE NAUCZANIA:

- **STRATEGIA OSOBY** – sytuacja, kiedy jedno z rodziców, np. matka mówi do dziecka w jednym języku, a ojciec w drugim.
- **STRATEGIA MIEJSCA** – odnosi się do sytuacji używania jednego języka w domu, a drugiego w szkole
- **STRATEGIA CZASU** – sytuacja, kiedy to umownie, np. w pewnych porach dnia, w pewnych okresach czasu, domownicy posługują się na przemian jednym lub drugim językiem.

JAKIE ZJAWISKA MOGĄ WYPŁYWAĆ Z DWUJĘZYCZNOŚCI

MIESZANIE JĘZYKÓW

Mieszanie języków w rodzinie dwujęzycznej jest rzeczą naturalną i nieuniknioną. Rodzice nie muszą się martwić, jeżeli dziecko w jednym zdaniu używa wyrazów z obu języków. Powinni rozmawiać z dziećmi w swoim języku ojczystym, nawet jeżeli dzieci odpowiadają w innym. Dzieci używają wyrazów z dwóch języków z różnych przyczyn, np. jeżeli nie znają wyrazu w jednym języku, używają odpowiednika w innym. Z badań wynika, że jeżeli używamy jednego języka, to drugi w tym czasie wcale nie jest uspiomy, wręcz przeciwnie, aktywizuje się z podobną intensywnością.

DZIECKO, CHOCIAŻ UMIE, NIE CHCE ODPOWIADAĆ PO POLSKU

Dzieci mają naturalną skłonność do upodabniania się do innych członków grupy, na której im zależy. Inny jest zawsze dziwny i trudno akceptowalny w grupie. Dlatego nie powinniśmy się dziwić, gdy dziecko nie chce mówić po polsku i stara się jak najszybciej upodobnić do swoich kolegów. To problem, bo dzieci boją się wykluczenia. Jest bardzo ważne, aby je wesprzeć i zrozumieć.

Jak powinniśmy wówczas zareagować? Przede wszystkim nie wpadać w po-
płoch, kiedy dziecko przestaje się starać odpowiadać po polsku, a stosuje wy-
łącznie język miejscowy, czyli gwarę. Nie krytykować dziecka. Nie poprawiać
bez przerwy. Obcojęzyczne wypowiedzi dziecka powtarzać po polsku. W żad-
nym wypadku nie udawać, że się nie rozumie, co dziecko mówi. Należy cierpli-
wie i konsekwentnie mówić do dziecka w swoim języku ojczystym. Wzmocnić
kontakty z innymi dziećmi mówiącymi po polsku i po czesku.

*Piękne
jabłuszko,
prawda?*

Ano,
to je hezké
jablíčko.

Móm hezké
jabłuszko.

WSPIERANIE DRUGIEGO JĘZYKA

- Wychowywanie dzieci w klimacie dwujęzyczności
- Kontakt z najbliższymi, zwłaszcza z rodziną, wyjazdy do Polski
- Głośne czytanie książek
- Rozbudzanie zainteresowań językiem zgodne z wiekiem i poziomem umiejętności dziecka (poprzez gry, piosenki, filmy, książki)
- Chwalenie dziecka i docenianie jego umiejętności językowych

Jeżeli rodzice zauważą, że język i mowa ich dziecka nie rozwija się prawidłowo, powinni skontaktować się z logopedą.

Centrum Pedagogiczne dla Polskiego Szkolnictwa Narodowościowego w Czeskim Cieszyńsku

Opracowanie:
Beata Strumpf
Barbara Kubiczek

Ilustracje
Darina Krygiel

Skład
Marian Siedlaczek

Konsulat Generalny
Rzeczypospolitej Polskiej
w Ostrawie

Projekt współfinansowany w ramach funduszy polonijnych
Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej

